

Välja Konstgräs

En vägledning från Miljökontoret, Linköpings kommun

Linköpings kommun
linkoping.se/miljoskydd

Linköping
Där idéer blir verklighet

Välj giftfritt konstgräs

För att uppnå miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö* krävs ett omfattande kontrollarbete rörande innehåll av farliga ämnen i kemikalier och varor. Det nationella miljömålet har införlivats lokalt i Linköping kommuns strategiska plan genom skrivelsen ” Kommunen ska också inleda arbetet med att säkerställa regeringens mål om en giftfri och säker livsmiljö. Arbetet ska inledas med att upprätta en handlingsplan för hela kommunen med ambitionen att fasa ut giftiga kemikalier i vardagen”.

Det innebär att konstgräs som innehåller farliga ämnen inte bör användas när nya planer anläggs och när påfyllnad av nytt gummi behöver göras.

Av Kemikalieinspektionens lägesrapport (PM 02/06) framgår att konstgräs ofta innehåller gummigranulat från uttjänta däck. Däck som har tillverkats före 2010 kan innehålla höga halter av polycykliska aromatiska kolväten (PAH), ftalater och vissa metaller. Dessa ämnen bör inte spridas i miljön och därför bör inte uttjänta däck användas i konstgräsplaner.

Uttjänta däck

Innehåll	HA- oljor ¹ med PAH:er, metaller, ftalater och fenoler.
Miljöpåverkan	Lokal spridning av gummipartiklar, spridning främst av zink och fenoler via lakvatten.
Hälsoeffekter	Ett flertal PAH:er (Benz(a)antracen, Benz(a)pyren, Benzo(b)pyren) klassas som cancerframkallande ² .
Förbud	Sedan 1 januari 2010 är det förbjudet att använda HA-oljor vid tillverkning av däck ³ .
Alternativ	Granulat av nytillverkat gummi (EPDM-gummi etc.).

Ftalater och fenoler

Även nytillverkat gummi och plast kan innehålla farliga ämnen. Till exempel ftalater som är mjukgörare och används vid framställning av gummi och plast. Fenoler används som tillsatser i gummi och andra polymera material.

Innehåll	Ftalater kan innehålla dietylhexylftalat (DEHP), dibutylftalat (DBP), butylbenzylftalat (BBP), diisononylftalat (DINP) och blyföreningar.
Miljöpåverkan	Fenoler är långlivade och bioackumulerande och kan ge långtidseffekter i miljön.
Hälsoeffekter	Ftalater kan ge störningar i kroppens hormonsystem, och därmed skada bl.a. könsutveckling och fertilitet samt leda till cancer. Även allergi, astma, fetma och diabetes kan i vissa fall härledas från exponering av ftalater.
Förbud	Förbud mot ftalater i leksaker ⁴ Reach- förordning (EG) nr 1907/2006, bilaga XVII, punkterna 51 och 52.
Alternativ	Kontrollera med tillverkaren om kunskap finns om innehållet.

1 Högaromatiska oljor innehåller polycykliska aromatiska kolväten (PAH)

2 Enligt KemI:s prioriteringsguide

3 REACH- EU Kemikalieförordningen bilaga XVII, punkt 50

4 REACH- EU Kemikalieförordningen bilaga XVII, punkt 50 och 52

Företagen är ansvariga – våga fråga och välj giftfritt

Ansvar för att utreda och bedöma hälso- och miljörisker vilar på företagen som tillverkar och levererar konstgräs. Alla aktörer i distributionskedjan har ett ansvar och ska ha kunskap om vilka regler som gäller för produkten. Det ska också finnas kunskap om vilka faror som är förknippade med produkten med avseende på människa, djur och miljö samt hur produkten ska hanteras för att undvika dessa risker vid användning.

Rekommendationer vid upphandling

Ställ krav på redogörelse för kemikalieinnehåll vid upphandlingen och anläggningen av konstgräsplaner.

- Alla som tillverkar, importerar eller säljer varor som innehåller mer än 0,1 procent av ett särskilt farligt ämne (ämne på kandidatförteckningen) är skyldig att uppge detta till yrkesmässigt verkssamma mottagare. Konsumenter ska på begäran få samma information inom 45 dagar.
- Ta reda på vad eventuell certifiering av materialet egentligen innebär.
- Använd Kemikalieinspektionens hemsida för att söka information.
- Med hjälp av Kemikalieinspektionens prioriteringsguide kan man söka på ämnen och få information om deras miljö- och hälsofarliga egenskaper, få information om prioriterade hälso- och miljöegenskaper samt hitta ämnen som ingår i ämnesgrupper och olika produkttyper.

Befintliga konstgräsplaner

Det återvunna gummit som finns i de nyanlagda konstgräsplanerna behöver inte omedelbart bytas ut, men när påfyllnad av nytt gummi behöver göras bör material som innehåller mindre farliga ämnen användas. Dessutom bör det återvunna gummit bytas ut när det visar tecken på att brytas ned och finfördelas.

Gällande regler

De kemikalierregler som berör konstgräsplaner finns i miljöbalken (1998:808) med följdlagstiftning, samt i REACH-förordningen⁵ (EG) nr 1907/2006 där det ställs vissa krav på särskilt farliga ämnen när de ingår i varor, bl.a. i bilaga XVII och kandidatförteckningen.

Enligt de allmänna hänsynsreglerna i Miljöbalken (2 kap, 2-3 §§) ska alla som bedriver en verksamhet

- skaffa sig den kunskap som behövs och
- utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar samt vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att motverka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Enligt artikeln 33.1 i Reach-förordningen finns skyldighet att vidarebefordra information om ämnen i varor

- varje leverantör av en vara som innehåller ett ämne vilket uppfyller kriterierna i artikel 57⁶ och identifieras enligt artikel 59.1 i en koncentration över 0,1 viktprocent ska tillhandahålla mottagaren av varan tillräcklig information som leverantören har tillgång till, med åtminstone ämnets namn, så att varan kan användas på ett säkert sätt.

⁵ Reach- EU kemikalieförordning står för Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals. På svenska: Registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier.

⁶ Ämnen som skall upptas i bilaga XIV

Det här är en information som riktar sig till dig som ska fatta beslut om inköp av konstgräs.

Det här häftet har tagits fram av Miljökontoret, Linköpings kommun.

